

Sosyal Güvenlik “Reformu”: Eşi görülmemiş bir saldırı

5510 sayılı Yasa’da yapılması öngörülen değişikliklerin bu haliyle uygulamaya geçmesi çalışanlar, emekliler ve aileleri için büyük bir yıkım anlamına gelecek. Hükümet buna “reform” diyor. Oysa reformun anlamı iyileştirmedir. Burada söz konusu olan bir karşı-reformdur. Bu karşı-reformun İMF ve Dünya Bankası ikilisinin Türkiye’ye yönelik en önemli istekleri arasında yer aldığını gayet iyi biliyoruz. “Sosyal Güvenlik reformu” 2005 yılında İMF ile imzalanan ve “istisnai şartlar” (exceptional circumstances) hükümlerine bağlayarak Türkiye’ye ek kaynak kullanımı sağlayan stand-by anlaşmasının temel şartlarından birini oluşturmaktadır.

Önce hafızamızı tazelemekte fayda var. 5510 sayılı yasa 2006 yılında çıkarıldı, ancak Anayasa Mahkemesi yasanın bazı maddelerini Anayasa'ya aykırı buldu ve iptal etti. Anayasa Mahkemesi'nin iptalleri, esasen memurlar ile işçiler ve esnaf arasındaki farklılıkları koruyucu nitelikteydi.

Yasa tamamen iptal edilmedi ama bu kısmi iptal de; iptal edilmemiş maddelerin olduğu gibi uygulanmasına olanak vermeyecek derecede kapsamlı bir iptaldi. Bunun üzerine hükümet yasanın yürürlük tarihini 2008'e erteledi.

Yani ortada yürürlüğe hiç girmemiş ve kısmen iptal edilmiş bir yasa var ve hükümet Anayasa Mahkemesi'nin iptallerini göz önüne alarak yeni baştan bir düzenleme yapmak istiyor.

5510 sayılı Yasa'da yapılması öngörülen değişikliklerin bu haliyle uygulamaya geçmesi çalışanlar, emekliler ve aileleri için büyük bir yıkım anlamına gelecek. Hükümet buna "reform" diyor. Oysa

reformun anlamı iyileştirmedir. Burada söz konusu olan bir **karşı-reform**dur. Bu karşı-reformun İMF ve Dünya Bankası ikilisinin Türkiye'ye yönelik en önemli istekleri arasında yer aldığını gayet iyi biliyoruz. "Sosyal Güvenlik reformu" 2005 yılında İMF ile imzalanan ve "istisnai şartlar" (exceptional circumstances) hükümlerine bağlayarak Türkiye'ye ek kaynak kullanımı sağlayan stand-by anlaşmasının temel şartlarından birini oluşturmaktadır.

Bu hak kayıpları aynı zamanda emekçilerin iyice tırpanlanan sağlık haklarının daha da ticarileşmesine yol açacak.

Hükümet sözcüleri bu yasa'yı "Bütün yurttaşlarımızın eşit hak ve yükümlülüklerle sahip olduğu tek bir emeklilik sistemi getiriyoruz" türünden

5510 sayılı Yasa'da yapılması öngörülen değişikliklerin bu haliyle uygulamaya geçmesi çalışanlar, emekliler ve aileleri için büyük bir yıkım anlamına gelecek.

SSK'lıların kazanılmış hakları bir bir geri alınıyor

Bir süredir, SSK'lı işçiler ve emekliler, ciddi sorunlarla karşı karşıya.

Hangisi mi?

Hangisinden başlayalım o kadar çok ki...

(...)

SSK'lı işçilerin, kazanılmış haklarını ellerinden alan ve bazı avantajlarını ortadan kaldıran ya da zorlaştıran düzenlemelerin, gözden geçirilmesinde yarar var.

Şükrü KIZILOT

3 Kasım 2007 / Hürriyet

İMF-Dünya Bankası toplantıları için Washington'da bulunan Devlet Bakanı Şimşek, katıldığı seminerde yaptığı konuşmada "... sosyal güvenlik ve enerji piyasası reformları başta olmak üzere, yapısal reformlara hızla devam edilecek..." dedi.
Gazetelerden - 23 Ekim 2007

Yasa yürürlüğe girince bu tarihten önce çalışmaya başlamış olanlarla yürürlüğe girdikten sonra çalışmaya başlamış olanlar arasında çok ciddi farklar oluşturacak.

ifadelerle lanse ettiler. Elbette bu yasanın bir yönü ve bu yön yasanın getireceği muazzam hak kayıplarını gözlerden uzaktan tutmak için ön plana çıkartılıyor. Üstelik İşsizlik Sigortası Fonu, Türkiye İş Kurumu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı kapsamı dışında tutulduğu için, "tek çatı altında toplama" iddiası bile kendi başına tam olarak doğru değil.

Yasa yürürlüğe girince bu tarihten önce çalışmaya başlamış olanlarla yürürlüğe girdikten sonra çalışmaya başlamış olanlar arasında çok ciddi farklar oluşturacak.

Yasanın sosyal haklarda yol açacağı

kayıplar şu şekilde özetlenebilir:

Sağlık yardımı alma

- Sosyal sigortalıların 18 yaşına kadar çocuklarının sağlık giderleri devletçe tamamen karşılanmayacak ve "katılım payı" ödenecek.
- Sigortasız ve bekâr kız çocukları sağlık yardımı alma hakkı sınırlandırılacak. Sigortasız ve bekâr kız çocuklarına sağlık yardımı 18 yaşını, ortaöğretimde ise 20 yaşını, yükseköğretimde ise 25 yaşını doldurduğunda kesilecek.
- Sigortalılardan ve çocuklarından, "otelcilik hizmeti" ile "öğretim üyesi" hizmeti için fark ödenmesi istenebilecek. Bu tutar belirlenen sağlık hizmet tutarlarının üç katını geçemeyecek.
- Yeni taslağa göre, hizmet basamakları ve sevk zinciri hükümlerine uyulması veya uyulmaması ve sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucularına başvurulmasına bakılarak, fatura bedelinin yüzde 30 ile yüzde 50'si sigortalıya yüklenecek. Yeni tasarıda, acil haller dışında sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucularından satın alınan hizmet bedellerinin kurumca ödenmemesi de öngörülmekte.
- Aylık geliri 139,6'dan fazla olan

Reform gerekiyor ama nasıl?

Türkiye'nin bir sosyal güvenlik reformuna ihtiyacı olduğu konusunda kimsenin bir itirazı olacağını zannetmiyorum. Her şeyi bir yana bırakın tek başına her yıl bütçeden sosyal güvenlik açığını kapatmak için ayrılan 10 milyar doları aşan destek miktarı bile sistemin çökmek üzere olduğunun en önemli işareti.

Bunun yanı sıra sistemin üç parçaya bölünmüş olması, sisteme dahil hastanelerin kapasite ve donanım yetersizliği (yetersizlik ne kelime utanç verici durumda olmaları demek lazım), sosyal güvenlik sistemini besleyecek istihdam tabanının GSMH büyümesine rağmen artmıyor olması, Türk ekonomisinin yüzde 49'unun kayıt dışında olması ve yıllardır dile getiriliyor olmasına rağmen bu konuda tek bir adım atılmaması gibi etkenler de sosyal güvenlik sisteminde bir reform ihtiyacı olduğunu net bir şekilde ortaya koyuyor.

Ama getirilen yasa tasarısı bu açığı kapatmaktan ve sosyal güvenlik sistemini kamunun yararına iyileştirmek yerine çalışanların kalan son sosyal haklar alanını da yok etmeyi hedefliyor.

Peki nasıl oluyor da son 15 yıldır bütçeden ayrılan devasa paylarla ayakta durabilen kendi kendisini finanse edemeyen bu sistem bir türlü düzeltilemiyor? Öncelikle bu pek kolay bir iş değil. Bunu becerebilmenin birkaç yolu var. İstihdamı, dolayısıyla sistemi besleyen prim veren sayısını artırmak en sürdürülebilir yöntem. Ama yukarda söyledik, hükümet bunu beceremiyor, çünkü yaşanan ekonomik büyüme istihdam yaratıcı bir büyüme değil.

İkinci bir yol ise prim tutarını artırmak. Ama OECD ülkeleri arasında en yüksek istihdam vergisini uygulayan bir ülke olarak Türkiye'nin burada da bir kuruş olsun artırıma gitme şansı yok.

Üçüncü bir yolsa yüzde 49'la yine OECD ülkeleri arasında en yüksek orana ulaşmış olan kayıt dışılığın azaltılması. Kabaca söylersek bu oranın yüzde 10 azaltılması bile 10-12 milyar dolarlık bir vergi artışı anlamına gelecek. Hele yüzde 20'nin altına indirilmiş bir kayıt dışılık sosyal güvenlik sorununun çalışanlar lehine kalıcı olarak çözümü anlamına bile gelebilecek.

Deniz Bayramoğlu
05 Aralık 2007 / BİA Haber Merkezi

Üç sosyal güvenlik kurumuna [SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı] 2006 yılı itibarıyla aktarılan kaynağın milli gelire oranı sadece yüzde 3.3'tür. AB ülkelerinde sosyal güvenlik ve sağlığa hükümet bütçesinden ayrılan pay milli gelirin yüzde 26'sına yaklaşmaktadır.

Zekat ve sadaka devleti mi?

Üç sosyal güvenlik kurumuna [SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı] 2006 yılı itibarıyla aktarılan kaynağın milli gelire oranı sadece yüzde 3.3'tür. 'Açık' ve 'karadelik' olarak ilan edilen oran budur. Yaklaşık 60 milyon yurttaşa aktarılan bu kaynağın yanına devletin

diğer sosyal güvenlik harcamalarını (Yeşil kart ve İşsizlik Sigortası devlet katkısı gibi) eklessek de bu oran ancak birkaç puan yükselebilir. Oysa bu oranlar Türkiye'nin üyelik müzakereleri yaptığı AB ortalamalarının çok çok altındadır. AB ülkelerinde sosyal güvenlik ve sağlığa hükümet bütçesinden ayrılan pay milli gelirin yüzde 26'sına yaklaşmaktadır.

Aziz Çelik
17 Ocak 2008 / Radikal

Sosyal güvenlik ve sağlık için bütçeden ayrılan kaynakların milli gelire oranı (AB, 25 ülke)

Yıl	Sosyal Güvenlik	Sağlık	Toplam
2000	18.6	5.9	24.5
2001	18.9	6.1	25.0
2002	19.3	6.3	25.6
2003	19.6	6.4	26.0
2004	19.4	6.4	25.8

Kaynak: Trend in government expenditures by function, 2000-2004, Eurostat, 2006.

bütün vatandaşlar Genel Sağlık Sigortası primi ödemek zorunda kalacak.

“sağlık hizmetlerinin türlerini, miktarlarını ve kullanım sürelerini” sınırlayabilecek. Kurum katılım payını

yarisına kadar indirmeye veya beş katına kadar artırmaya yetkili olacak. Yatarak tedavi gören hastalardan katılım payı alınacak.

● Emzirme ödeneği üç aydan bir aya düşürülecek.

● Sigortalı olma niteliğini yitirenlere

sonraki altı aylık sürede sağlık yardımı yapılmaya devam edilmeyecek. Yani sağlık yardımı anında kesilecek.

● Yeşil kart verilecek kişilerin gelir tanımını değiştirilerek daraltılacak.

● Diş protez giderlerinin karşılanmasına kısıtlama getirilecek ve 18-45 yaş arası diş protezi yaptırma hakkı kaldırılacak.

● Sosyal Güvenlik Kurulu Başkanlığı,

Dolayısıyla yeşil karttan faydalananların sayısı azalacak.

Emeklilik

● **Emeklilik yaşı 65'e, prim gün sayısı 9000'e çıkarılacak:** Emeklilik yaşı yasanın yürürlüğe girmesinden sonra çalışmaya başlayanlar için - kadın erkek ayrımı olmaksızın- 65'e çıkarılacak.

Bir işçinin normal koşullarda emekli olabilmesi için, prim ödeme gün sayısı zaman içinde 7000 günden 9000 güne çıkarılıyor. Diğer bir deyişle yasa yürürlüğe girdikten sonra kesintisiz olarak 25 yıl çalışan biri emekli olma hakkını kazanabilecek. Bu çalışanların yarısının kayıt dışı çalıştığı ve istikrarsız bir işgücü piyasasına sahip olan ülkemizde gerçekleştirilmesi zor bir kotadır. Üstelik AB ülkelerinde bile genellikle işçiler için prim ödeme gün sayısı 5000 gün düzeyindedir. Bu nedenle yeni yasanın yürürlüğe girmesinden sonra çalışmaya başlayanların "mezarda emekliliğe" mahkûm edildikleri, bir propaganda abartması değildir.

● **Emekli maaşları yüzde 23 ile yüzde 33 arasında düşürülecek:** Tasarıya göre sigortalı işçiler için halen uygulanmakta olan "alt sınır aylığını" kaldırılıyor. Böylece bugünkü asgari ücret üzerinden yapılacak hesaplama göre 521 YTL olan alt sınır aylığı, kademeli olarak tam aylıkta 292 YTL'ye, kısmi aylıkta ise 174 YTL'ye kadar düşebilecek. Ancak kamu görevlilerinin alt sınır aylığı 689 YTL olarak korunacak.

Öte yandan TBMM üyeliği sona eren

milletvekillерinden emekli aylığına hak kazanamayanlara, emekli aylığı bağlanana kadar çalışmamaları şartı ile 1450 YTL aylık ödenecek. Milletvekilleri ise, iki yılı doldurduklarında, emeklilik koşullarını taşıyorlarsa, önce olduğu gibi, hem emekli aylığı (3.000 YTL), hem de milletvekili aylığını (8.500 YTL) aynı anda alabilecekler!

● Ayrıca yaşlılık aylığı bağlama oranı artık prim ödeme gün sayısına bağlı olarak yüzde 100'ü aşamayacak ve yüzde 90'ı geçemeyecek.

● **Yıpranma payı:** Yeni taslak Yasa'nın Anayasa Mahkeme'si tarafından kısmen iptal edilmiş versiyonuna kıyasla çalışanlar aleyhine çok daha ağır hükümler içeriyor, daha fazla hak kaybı öngörüyor ve hatta 5510 sayılı yasaya girmiş olan birkaç yeni olumlu düzenlemeyi de ortadan kaldırıyor. Bunlardan biri de uçucu personelin ortadan kaldırılan "yıpranma payı"dır.

● Özürlü sigortalılara ve ilk defa

Emekli maaşları yüzde 23 ile yüzde 33 arasında düşürülecek. Milletvekilleri ise, iki yılı doldurduklarında, emeklilik koşullarını taşıyorlarsa, önce olduğu gibi, hem emekli aylığı (3.000 YTL), hem de milletvekili aylığını (8.500 YTL) aynı anda alabilecekler!

Çalışan emeklilerin emeklilik maaşları kesilecek.

çalışmaya malûl olarak başlayanlara yaşlılık aylığı bağlanabilmesi şartları zorlaştırılacak ve malûllük aylığı oranı düşürülecek.

- Ölüm aylığı bağlama şartı 900 günden 1800 güne yükseltilecek
- Çalışan emeklilerin emeklilik maaşları kesilecek.

- İş kazası nedeniyle sigortalıya iş göremezlik gelirleri artık toptan ödenmeyecek; iş kazası ve meslek hastalığı geliri bağlanmasında alt sınır olmayacak.

- Sigortalının ölüm aylıkları oranı ve cenaze ödeneği düşürülecek ve yakınlarının ölüm aylığından yararlanma hakları daraltılacak.

Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce çalışmaya başlayanlar ile yürürlüğe girdikten sonra çalışmaya başlayanlar arasında - memur olsun işçi olsun- büyük sosyal farklar yaratılıyor. Bu bilinen bir taktik aslında. Dünyanın pek çok ülkesinde hükümetler artık mevcut haklara fazla dokunmadan, işgücü piyasasına henüz girmemiş olanların haklarını budamayı tercih ediyorlar. İktidarda olduğu yıllarda sabık İtalyan Başbakanı Berlusconi büyük bir marifet yapmış gibi, “Babalar oğullarına karşı” demişti.

Peki bizler çocuklarımızın, bizden sonrakilerin haklarının bu şekilde acımasızca budanmasına sessiz mi kalacağız?

Bu broşür yasanın sosyal güvenlik haklarında yarattığı gerileme ile ilgili en önemli noktalara işaret ediyor. Daha ayrıntılı bilgi için bkz.:

http://havais.org.tr/_dosyalar/guncel_haber/karsilastirma.pdf

http://havais.org.tr/_dosyalar/_link/SSGSBaskanlarKurulu.ppt

http://havais.org.tr/_dosyalar/_link/sosyal_guvenlik.pdf

http://havais.org.tr/index.php?islem=sayfa_detay&menu_id=15&konu_id=255

Yasa neler getiriyor?

- Emeklilik yaşı 65'e, prim gün sayısı 9000'e çıkarılacak
- Emekli maaşları %23 ila %33 arasında düşürülecek
- Ölüm aylığı bağlama şartı 900'den 1800 güne yükseltilecek
- Çalışmak zorunda kalan emeklilerin maaşları kesilecek
- Aylık geliri 139,6'dan fazla olan bütün vatandaşlar Genel Sağlık Sigortası primi ödemek zorunda kalacak
- Bütün sağlık hizmetleri paralı olacak
- Hastalık, kaza, ameliyat durumlarında "katılım payı" ödenecek
- "Katılım payı" gerektiğinde beş katına kadar arttırılacak
- Sağlık hizmeti alabilmek için ayrıca "ilave ücret" adı altında haraç ödemek gerekecek
- Diş protez giderlerinin karşılanmasına kısıtlama getirilecek
- 18-45 yaş arası diş protezi yaptıрма hakkı kaldırılacak
- Emzirme ödeneği bir aya düşürülecek
- Hastaneye yatanların iş göremezlik ödeneği %16 azalacak
- Emekli Bağ-Kurluların maaşından %10 sağlık primi kesilecek
- Primini ödeyemeyen vatandaşlar sağlık hizmeti alamayacak, hastane kapılarından geri dönecek
- Primini ödeyemeyen çiftçilerin üzümüne tütününe, pamuğuna, buğdayına el konulacak

HAVA-İŞ DERGİSİNİN EKİDİR.

Türkiye Sivil Havacılık Sendikası aylık yayın organı adına sahibi: Atılav Ayçin / Genel Başkan • Sorumlu

Yazı İşleri Müdürü: Eylem Ateş / Genel Başkan Yardımcısı • İdari Yeri: Hava-İş Sendikası İncirli Cd. 68/1

Bakırköy - İstanbul Tel: (0212) 660 20 95 pbx Fax: (0212) 571 90 51

• Yapım: Mavi Kare Reklamcılık Ltd. Şti. Tel: (0212) 274 74 10

• Baskı:.....